

Son Bir Yıl İçinde Fırat Üniversitesi Fırat Tıp Merkezi Parazitoloji Laboratuvarında Koproparazitolojik İnceleme Sonuçları

Salih KUK^a, Ahmet ERENŞOY, Neslihan KELEŞTEMUR

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı, ELAZIĞ

ÖZET

Bu çalışma, ilimiz Tıp Fakültesi hastanesine başvuran hastalardaki bağırsak parazitlerinin dağılımının son bir yıllık durumunu incelemek amacıyla retrospektif olarak yapıldı.

Çalışma kapsamına polikliniklerden veya kliniklerde yatırılarak izlenen hastalardan gelen, sefalon bant ile nativ-lugol yöntemi ve şüpheli durumlarda trikrom ve asit-fast boyalı preparasyonlar hazırlanarak incelenen dışkı örneklerinin sonuçları değerlendirmeye alındı.

İncelenen 1218 örneğin 210(%17.24)'unda parazit saptanmış olup en sık saptanan parazitlerin sırasıyla *Blastocystis hominis* %26.66, *Giardia intestinalis* %24.76 ve *Entamoeba coli* %20.95 olduğu görüldü. Ayrıca tek tür parazit sıklığının %16.01, iki tür parazit sıklığının ise %1.23 olduğu saptandı.

Bu sonuçlar bağırsak parazitlerinin günümüzde de önemini koruyan bir halk sağlığı sorunu olduğunu göstermektedir. Bu sebeple konuya dikkat çekici bu tür çalışmalara devam edilmesinin ve koruyucu önlemlere yönelik çalışmalara daha fazla önem verilmesinin gerektiğini düşünmekteyiz. ©2006, Fırat Üniversitesi, Tıp Fakültesi

Anahtar kelimeler: Bağırsak parazitleri, Tıp Fakültesi

ABSTRACT

Results of Parasitological Examination of Stools in the Parasitology Laboratory of the Fırat University Fırat Medical Central inside the last year.

In this study, results of parasitological examinations of stools in the Parasitology laboratory of the Fırat University Medical Centre were evaluated retrospectively in order to determine the distribution of intestinal parasites in our region for the last year.

The study included the results of the stool samples taken from outpatients and inpatients that were referred to our hospital between 2004 and 2005. All of the samples were investigated by the cellophane tape method and the direct wet mount method. Also, trichrome stained and acid-fast stained preparations were examined in ambiguous cases.

During the period intestinal parasitic disease was detected in 210 (17.24%) of all patients. Only one species of parasite was found in 195 patients whereas two species were found in 15 cases. The most parasites were *B. hominis* (26.66%), *G. intestinalis* (24.76%) ve *E. coli* (20.95%) respectively.

The result of this study is similar to our country and previously our results. It has been shown that intestinal parasites are still important for public health. ©2006, Fırat Üniversitesi, Tıp Fakültesi

Key words: Intestinal parasites, Medical Faculty

Paraziter hastalıklar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Paraziter hastalıkların bulaşmasını sağlayan faktörlerin önlenmesine ve alınan koruyucu tedbirlere rağmen yapılan çalışmalar bu sorunun günümüzde de devam ettiğini göstermektedir. Paraziter hastalıklar arasında bağırsak parazitleri daha yaygın olarak görülmektedir. Bu yaygınlıkta etkin olan faktörler arasında; toplumların yaşam standartları, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumu, yaş, cins, eğitim durumu, beslenme, iklim ve hijyen gibi faktörler yer almaktadır (1, 2, 3).

Bağırsak parazitlerinin yaygınlığı bu faktörlerin yanı sıra ülkemiz bölgelerinde de değişik dağılımlar göstermektedir. Bu sebeple bu çalışmada ilimiz Tıp Fakültesi hastanesine başvuran hastalardaki bağırsak parazitlerinin dağılımının son bir yıllık durumunu incelemeyi amaçladık

GEREÇ ve YÖNTEM

Bu çalışma Aralık 2004 ve Kasım 2005 tarihleri arasında Fırat Üniversitesi Fırat Tıp Merkezi Parazitoloji Laboratuvarı son bir yıllık sonuçlarını kapsamaktadır. Çalışma kapsamına polikliniklerden veya kliniklerde yatırılarak izlenen hastalardan gelen sefalon bant ile nativ-lugol yöntemi ve şüpheli durumlarda trikrom ve asit-fast boyalı preparasyonlar hazırlanarak incelenen dışkı örneklerinin sonuçları değerlendirilmeye alındı. Bu kriterlere uyan 1218 örneğin sonuçları retrospektif olarak değerlendirildi. Sonuçlar parazit türleri, cinsiyet ve yaşa göre dağılımı yönünden irdelendi.

BULGULAR

İncelenen 1218 örneğin 210(%17.24)'unda parazit saptanmış olup örneklerin 195'inde bir tür parazit, 15'inde iki tür parazit saptanmıştır. Laboratuvara gelen örneklerin aylara göre

^a Yazışma Adresi: Dr. Salih Kuk, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı, ELAZIĞ
Tel: 0 424 2333555 Faks: 0 424 2387688 e-mail: salihkuk@hotmail.com

dağılımı ve parazit saptanma yüzdeleri Tablo 1'de sunulmuştur. Buna göre laboratuvara ilkbaharda daha çok örnek geldiği görülmüştür. Mart, Nisan ve Mayıs aylarında sırasıyla 210, 137 ve 130 örnek gelmiş olup bu, tüm örneklerin %39.16'sını oluşturmaktadır. Saptanan parazit türleri ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur. En sık rastlanan parazitlerin sırasıyla *Blastocystis hominis* %26.66, *Giardia intestinalis* %24.76 ve *Entamoeba coli* %20.95 olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA

Ülkemizde bağırsak parazitlerinin dağılımının üniversite hastanelerinde yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda %6.27-52.7 arasında değiştiği görülmektedir (4-19, 17-19). Bölgemiz hastanesinde 1988-1990 yılları arasında yapılan bir çalışmada %28.6, 1997-2001 yılları arasında yapılan diğer çalışmada ise % 16.09 oranında bağırsak paraziti saptandığı bildirilmiştir. Hastanemizin son bir yıllık durumunu incelemek için yapılan bu çalışmada ise %17.24 olarak bulunmuştur. Bu oran ülkemizden bildirilen sonuçlarla ve hastanemizde 1997-2001 yılları arasında yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir (20, 21).

Ülkemizde en sık bulunan parazitlerin *G. intestinalis* (7, 8, 14, 15), *B. hominis* (10, 18), *Ascaris lumbricoides* (13) ve *Enterobius vermicularis* (4,16) olduğu bildirilmiştir. Hastanemizde 1988-1990 ve 1997-2001 yılları arasında yapılan çalışmalarda ise sırasıyla *E. coli*, *G. intestinalis* ve *Entamoeba histolytica* olduğu bildirilmiştir. Yapılan bu çalışmada ise *B. hominis* (%26.66)'de artış saptanmış ve ilk sırayı almıştır. İkinci sırada *G. intestinalis* %24.76, üçüncü sırada ise *E. coli* %20.95 oranında saptanmıştır.

Tablo 1. Laboratuvara gelen örneklerin aylara göre dağılımı

Ay	Örnek sayısı	Pozitif örnek sayısı	Pozitif örnek %
Aralık 2004	96	34	35.41
Ocak 2005	58	10	17.24
Şubat 2005	110	13	11.81
Mart 2005	210	35	16.66
Nisan 2005	137	15	10.94
Mayıs 2005	130	12	9.23
Haziran 2005	99	20	20.20
Temmuz 2005	104	21	20.19
Ağustos 2005	105	23	21.90
Eylül 2005	96	16	16.66
Ekim 2005	35	7	20.00
Kasım 2005	38	4	10.52
Toplam	1218	210	17.24

KAYNAKLAR

- Garcia LS, Bruekner DA. Diagnostic Medical Parasitology. Third Edition, Washington DC: ASM Pres, 1997: 6-54.
- Saygı G. Temel Tıbbi Parazitoloji. 1. baskı, Sivas: Esnaf Ofset Matbaacılık, 1998: 31-34.
- Unat EK, Yücel A, Altaş K, Samastı M. Unat'ın Tıp Parazitolojisi. İnsanın Ökaryotlu Parazitleri ve Bunlarla Oluşan Hastalıkları. 5. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Vakfı Yayınları, 1995: 482-680.
- Altıntaş N, Karacasu F, Yurdağül C, Yazar S. 1991-1994 yıllarında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji poliklinik

Tablo 2. Saptanan parazit türleri ve cinsiyete göre dağılımı

Parazit	Erkek	Bayan	Toplam,%
<i>B. hominis</i>	29	27	56 26.66
<i>G. intestinalis</i>	23	29	52 24.76
<i>E. coli</i>	23	21	44 20.95
<i>E. vermicularis</i>	14	4	18 8.57
<i>E. histolytica/dispar</i>	3	4	7 3.33
<i>Enteromonas hominis</i>	5	1	6 2.85
<i>Taenia saginata</i>	1	4	5 2.38
<i>Iodamoeba butschlii</i>	1	2	3 1.42
<i>Chilomastix mesnili</i>	2	1	3 1.42
<i>Hymenolepis nana</i>	1	0	1 0.47
<i>B. hominis + G. intestinalis</i>	2	1	3 1.42
<i>E. coli + G. intestinalis</i>	2	1	3 1.42
<i>E. coli + E. vermicularis</i>	2	0	2 0.95
<i>B. hominis + C. mesnili</i>	0	2	2 0.95
<i>E. coli + B. hominis</i>	2	0	2 0.95
<i>E. coli + E. histolytica</i>	0	1	1 0.47
<i>T. saginata + C. mesnili</i>	0	1	1 0.47
<i>E. hominis + G. intestinalis</i>	0	1	1 0.47
Toplam	110	100	210 100

Bir konakta birden fazla parazit görülebilmektedir. Üniversite hastanelerinden bildirilen çalışmalarda aynı konakta tek tür parazit sıklığının % 11-23.75, iki tür parazit sıklığının %0.20-4.47 değiştiği bildirilmiştir (4, 7, 8, 11, 18). Hastanemizde 1988-1990 ve 1997-2001 yılları arasında yapılan çalışmalarda bir konakta bir tür parazit bulunma sıklığı sırasıyla %19.2 ve %13.10, iki tür parazit bulunma sıklığı ise %9.48 ve %2.78 olarak bildirilmiştir. Bu çalışmada tek tür parazit sıklığının %16.01, iki tür parazit sıklığının ise %1.23 olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar ülkemizde yapılan diğer çalışmalar ve hastanemizde yapılan son çalışma ile benzerlik göstermekle beraber parazit sıklığında bir azalma görülmektedir. Bu azalmanın sosyo-ekonomik iyileşmelere, alt yapı olanaklarının daha da geliştirilmesine, kişisel, ailevi ve toplum çapında bilinç seviyesine artmasına bağlı olabileceğini düşünmekteyiz.

Sonuç olarak, ülkemizde yapılan çalışmaların yanı sıra hastanemizde 1988-1990 ve 1997-2001 yıllarında çalışmalarda göz önünde bulundurulduğunda parazit görülme sıklığında yıllara göre bir azalma saptanmıştır. Fakat çalışmada bildirilen %17.24'lük oran bağırsak parazitlerinin günümüzde de önemini koruyan bir halk sağlığı sorunu olduğunu göstermektedir. Bu sebeple konuya dikkat çekici bu tür çalışmalara devam edilmesinin ve koruyucu önlemlere yönelik çalışmalara daha fazla önem verilmesinin gerektiğini düşünmekteyiz.

laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1996; 20: 395-400.

- Aydemir M, Yorgancıgil B, Demirci M, Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1996; 20: 87-90.
- Baykan M, Aldemir OS, Baysal B, Gökçen A. Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde 1993-1998 yılları arasında parazit olgularının irdelenmesi. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2000; 24: 152-155.

7. Çelik T, Bayındır Y, Tevfik M, Daldal N. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Turgut Özal Tıp Merkezi Parazitoloji Laboratuvarı'na başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2000; 24: 380-383.
8. Doğan N, Kiraz N, Bolatlı T, Durmaz G, Akşit F, Akgün Y. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Tıp Fak. Hastanesinin 10 yıllık bağırsak parazitlerinin inceleme sonuçları. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1993; 17: 36-42.
9. Durupınar B, Saniç A, Günaydın M, Birinci A. Samsun yöresinde bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı. 9. Ulusal Parazitoloji Kongresi. 1995, Antalya.
10. Öner YA, Dinçer N, Büget E. İstanbul Tıp Fakültesinde 1985-1995 yılları arasında incelenen 392226 dışkı örneğinde parazitolojik bulgular. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1997; 21: 167-168.
11. Oğuztürk H, Çeliksöz A, Değerli S, Özçelik S. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarına bir yıl içinde başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2001; 25: 151-154.
12. Özbilge H, Seyrek A, Aslan G, Taşçı S. Şanlı Urfa İlimizde bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1998; 22: 41-43.
13. Saygı G, Temizkan N, Yılmaz M, Özçelik S. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Rutin Laboratuvarında altı yıllık dışkı inceleme sonuçları. 22. Türk Mikrobiyoloji Kongresi, Serbest Bildiriler Kitabı. 1986: 157-163.
14. Şener B, Ergüven S, Ercis S. 1980- 1996 yıllarında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji laboratuvarında dışkının parazitolojik inceleme sonuçları. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1998; 22: 37-40.
15. Taşçı S, Balcıoğlu C. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezinde 1995 yılında saptanan bağırsak parazitlerinin değerlendirilmesi. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1996; 20: 387-393.
16. Aydemir M, Yorgancıgil B, Demirci M. 1996. Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1996; 20: 87-90.
17. Yazır S, Hamamcı B, Birhan M, Şahin İ. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı Laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2001; 25: 53-55.
18. Yılmaz H, Cesur Y, Özkaya E, Gödekmerdan A, Gül A. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarına başvuran 0-13 yaş grubu çocuklarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1997; 21: 387-390.
19. Yılmaz H, Türkođan K, Berktaş M, Akman N, Tuncer İ, Algün E, Gül A, Göz Y. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarına başvuran 14 yaş ve üzerindeki hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1997; 21: 49-54.
20. Ay S, Yılmaz M, Aşçı Z, Barlas H, Yücel A. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1991; 15: 88-91.
21. Kaplan M, Kuk S, Gödekmerdan A, Demirdağ K, Kalkan A. 1997-2001 yılları arasında Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji laboratuvarında dışkının parazitolojik inceleme sonuçları. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2002; 26: 208-211

Kabul Tarihi: 02.01.2006